

Hur blir man
stationsskrivare ?

Till

*Er som skall välja yrke
efter studentexamen*

En av de viktigaste frågorna man ställs inför är: »Vilket yrke skall jag välja?»

Det gäller att finna ett yrke, som skänker arbetsglädje och trivsel och som erbjuder tillfredsställande förmåner.

Förmånerna måste bedömas inte bara med hänsyn till den allra närmaste tiden utan även med tanke på framtiden. Kortsiktsbedömningen går ut på att finna en anställning, som kräver minsta möjliga kapitalutlägg för specialutbildning och som snarast möjligt ger tillfredsställande inkomst. Den nödvändiga värderingen på lång sikt innebär, att man räknar med sådana faktorer som säkerheten i anställningen och utsikterna till befordran med därav följande högre inkomster.

Till Er, som skall välja yrke efter studentexamen, vill jag säga: Jag tror att de mångskiftande, intressanta arbetsuppgifter, som tillkommer tjänstemän i arbetsledarställning och på befälsposter vid SJ, skulle tilltala och passa de flesta av Er. Jag tror också att Ni skall finna för-

månerna vid SJ tillfredsställande såväl på kort som på lång sikt. Bland ekonomiska förmåner vill jag särskilt nämna:

fri utbildning,
lön redan från början,
säker anställning,
många möjligheter till befordran.

Då jag förmodar, att Ni kan vara intresserad av järnvägsmannayrket, vill jag rekommendera Er att studera och begrunda denna broschyr. Den kan endast i korthet redogöra för en stationsskrivares arbetsuppgifter, utbildning och förmåner. Vill Ni veta mera, står SJ gärna till tjänst. Ni bör då vända Er till SJ:s studierektor, antingen personligen (överenskommelse om tid: telefon 22 60 00, anknytning 1057 eller 1069) eller brevledes (adress: Kungl. Järnvägsstyrelsen, Stockholm). Ni kan också söka kontakt med föreståndaren på någon av SJ:s större stationer.

Stockholm i april 1951.

Generaldirektör och chef
för statens järnvägar

Stationssskrivare — en befälstjänst vid SJ

SJ är det största företaget inte bara i Sverige utan i hela Norden. Det har f. n. över 70.000 anställda.

Verksamheten vid ett så stort företag är givetvis organiserad på flera avdelningar. Den största är trafikavdelningen, där en av befälsposterna innehaves av stationssskrivare.

En stationssskrivare har många intressanta arbetsuppgifter. Här kan vi endast i korthet nämna några av dem.

Efter utbildningen får en stationssskrivare i regel tjänstgöra som *tågklararare* på en större station — den tjänsteman med rött band om mössan,

som allmänheten ofta kallar stins. Denne har ansvar för tågens expedition på stationen och befäl över personalen i säkerhetstjänst. Tågklarararen är också företagets representant mot allmänheten.

Stationssskrivare tjänstgör även på de större stationernas expeditioner av olika slag, t. ex. *biljett- och godsexpeditioner*, ofta som föreståndare.

På större stationer har stationssskrivare också hand om *personalbeordringar* o. d.

På medelstora stationer är stationssskrivare ofta *närmaste man till stationsföreståndaren*.

Järnvägsnätet är f. n. indelat i 34 trafiksektioner, var och en med en trafikinspektör som föreståndare. På dennes expedition, i regel i en stad, används stationsskrivare för flera arbetsuppgifter, såsom tågledning, personalledning och vagnfördelning.

Tågledaren övervakar tågens gång inom sektionen och ger order om extratåg och nödvändiga ändringar i tidtabellen, t. ex. ändring av tågmöten och tågförbigångar.

Personalledaren handlägger en rad personalärenden för sektionen, som har flera hundra, ibland tusentalet man.

Vagnfördelaren har hand om fördelningen av godsvagnar till de olika stationerna m. m.

Stationsskrivarutbildade tjänstemän anlitas även som *trafikombud*. Dessa har till uppgift att värna om den trafik företaget har och att värva ny trafik. De är alltså SJ:s »handelsresande».

Även som *tågkontrollör* fungerar stationsskrivare eller förste stationsskrivare. Som namnet anger innebär detta, att de följer med tågen för att utöva kontroll i olika avseenden.

Företaget anordnar ett stort antal fack- och språkkurser. *Lärarna* i dessa är ofta stationsskrivare.

Stationsskrivare kan också få tjänst-

Tågkontrollör i arbete

göra som företagens kontaktmän med pressen, *pressombud*.

På de större *resebyråerna*, såväl i Sverige som i utlandet, tjänstgör stationsskrivare, i vissa fall som föreståndare.

Även inom SJ:s vittomfattande *biltrafik* finns stationsskrivare på ansvarsfulla poster.

Men stationsskrivare träffar man inte bara ute i företagens lokalförvaltning. Även på *järnvägsstyrelsens byråer och kontor* finns behov av tjänstemän med stationsskrivarutbildning.

Från stationsskrivare rekryteras alla befälstjänsterna inom trafikavdelningen och det stora antal befälsposter inom styrelsen, för vilka stationsskrivarutbildning erfordras.

Hur blir man stationssskrivare?

I regel antages varje år ett antal *trafikelever* för utbildning till stationssskrivare.

För att antagas fordras som regel att ha avlagt studentexamen eller annan jämförlig examen. Någon särskild ämneskombination är ej nödvändig.

Goda kunskaper i geografi är dock en fördel. Någon viss betygssumma i studentexamen erfordras inte. Möjligheten att bli antagen beror givetvis på konkurrensen.

Sökande bör helst inte ha fyllt 25 år.

ANSÖKAN

Annons om antagning av trafik-elever införes på våren i de större dagliga tidningarna. Där anges även när ansökan skall vara inkommen till järnvägsstyrelsen. Uppllysning här-om kan också erhållas från SJ:s studierektor (adress: Kungl. Järnvägsstyrelsen, Stockholm; tel. 22 60 00, anknytning 1057 eller 1069).

Blankett, lämplig att användas för ansökan, kan erhållas från studierektorn.

Tydlig adress bör anges i ansökan. Om adressen ändras innan uttagning skett, bör studierektorn underrättas.

UTTAGNING

Ett antal av de sökande brukar i mitten av juni kallas till järnvägsstyrelsen för vissa prov. De mest lämpliga får genomgå läkarundersökning.

Så snart denna är klar, utväljer styrelsen deltagare i utbildningen och meddelar de sökande resultatet av uttagningen.

601785 27168 1200029
843528 57028 1267289

UTBILDNING

Trafikelev får genomgå en grundlig, mångsidig och omväxlande utbildning vid SJ. Denna börjar som regel i mitten av juli och omfattar

fyra delar: handledningskurs, förberedande praktisk utbildning, muntlig kurs och praktisk utbildningstjänstgöring.

Handledningskursen,

omkring 6 veckor, är förlagd till större stationer med ca 10 elever på varje station. Erfaren handledare orienterar eleverna om SJ:s organisation och bestämmelserna för person- och

godstrafiken, säkerhetstjänsten m. m. Eleverna får också praktiskt studera olika arbeten på stationen. Dessutom får de göra resor till andra platser för att studera olika förhållanden där.

Den förberedande praktiska utbildningen

pågår ca 5 månader. Den förläggs till medelstora stationer med en eller två elever på varje station. Under denna tid kommer eleverna i mera direkt kontakt med de olika arbetsuppgifterna. De får delta i arbetet

på biljett- och godsexpeditioner samt biträda tågklarararen vid expediering av tågen m. m. Jämsides härmed skall eleverna genom teoretiska studier under sakkunnig ledning förbereda sig för den följande muntliga kursen.

Den muntliga kursen,

som är förlagd till Stockholm, pågår ca 4 $\frac{1}{2}$ månader. Den omfattar ett flertal trafikämnen och dessutom konversationsövningar på engelska och tyska. Under kursen ordnas flera stu-

diebesök vid olika anläggningar. Undervisningen i fackämnena meddelas av specialister från SJ, och i språken används infödda lärare.

Den praktiska utbildningstjänstgöringen,

ca 11 månader, fullgörs på vissa större stationer med en eller två elever på varje. Under denna tid tjänstgör eleverna på biljett- och gods-expedition, på resebyrå, stinsexpedition och trafikinspektörsexpedition. De får också följa arbetet i maga-

sinen och ute på bangården — växling m. m., deltaga i manövreringen av ställverk och det tekniska underhållet av vagnparken etc. Dessutom skall de under några veckor följa med olika slag av tåg för att studera konduktörstjänsten.

Utlandsstudier.

Ett antal elever, som med gott resultat fullgjort utbildningen, kan påräkna att komma i åtnjutande av en utlandsvistelse. De bedriver under några månader järnvägs- och språkstudier i England, Frankrike eller Tyskland. Härunder utgår full lön.

Förmåner

En stor fördel är att *lön utgår under hela utbildningstiden.*

Under *handledningskursen* och *den förberedande praktiska utbildningen* — sammanlagt ca 6 månader — erhåller trafikelev fr. o. m. den 1 januari 1951 följande belopp per tjänstgöringsdag:

på dyrortsgrupp 5	.....	kr 17: 70
»	»	4 ..... » 17: —
»	»	3 ..... » 16: 30
»	»	2 ..... » 15: 55
»	»	1 ..... » 14: 85

Under *den muntliga kursen*, ca 4^{1/2} månad, utgår till trafikelev i regel 10 kr per dag. Detta belopp torde dock komma att höjas.

Under den praktiska utbildnings-tjänstgöringen, ca 11 månader, är kursdeltagare *stationsskrivaraspirant*. Han erhåller då följande månads-lön (inräknat det rörliga tillägg, som gäller från och med den 1 januari 1951, d. v. s. 32—33 0/0):

på dyrortsgrupp 5	.....	kr 790
»	» 4	..... » 759
»	» 3	..... » 727
»	» 2	..... » 697
»	» 1	..... » 665

Endast i undantagsfall brukar dock aspirant placeras på de två lägsta dyrortsgrupperna.

Efter godkänd utbildning blir stationsskrivaraspirant *extra ordinarie (eo) stationsskrivare* med en begynnelselönen f. n. av:

på dyrortsgrupp 5	.....	kr 860
»	» 4	..... » 826
»	» 3	..... » 792
»	» 2	..... » 757
»	» 1	..... » 723

Ej heller eo stationsskrivare brukar som regel placeras på de två lägsta dyrortsgrupperna.

Senare — hittills efter ungefär ett år — följer befordran till *ordinarie stationsskrivare* (19:e lönegraden). Begynnelselönen är densamma som för eo stationsskrivare.

Efter 3, 6 och 9 års tjänst, räknat från det man blivit eo, erhåller man

ålderstillägg. Dessa utgår f. n. med belopp, som varierar mellan 57 och 33 kr per månad, beroende på placeringssorten.

Lönerna är *nettolöner*, d. v. s. några avdrag på dem för pensionering görs ej, utan företaget betalar helt pensionsavgifterna.

När en tjänsteman vikarierar i en högre tjänst, får han i regel s. k. *vikariatsersättning* med ett visst belopp per dag.

Vid tjänsteresa och tjänstgöring utanför stationeringsorten utgår vanligen *traktamentsersättning*.

Eo och ordinarie tjänsteman som förflyttas, t. ex. i samband med befordran, får *flyttningersättning*. Familjeförsörjare, som inte kan skaffa bostad på den nya orten, kan få s. k. *omplaceringstraktamente*.

Vid tjänstgöring på vissa orter i Norrland utbetalas *kallortstillägg*.

När en tjänsteman är lärare i någon av företagets fack- eller språkkurser, får han särskilt *lärararvode*.

När en trafikelev antages till stationsskrivaraspirant, får han köpa *uniform* mycket billigt. Han får nämligen hela 75 % *rabatt på SJ:s självkostnadspris*. Vid senare köp får han 30 % *rabatt på företagets självkostnadspris*.

Under utbildningen får trafikelev *fribiljetter* för resa till hemorten. Sedan han blivit stationsskrivaraspirant, får han ett visst antal *fribiljetter* per år. Som eo och ordinarie får han dessutom *biljetter* för familjen.

Stationsskrivaraspirant får 20 dagars *semester* per år, eo och ordinarie

25 dagar. Tjänstemän i högre lönegrader har 35 dagars *semester* per år. Efter fyllda 40 år ökas *semester* med 10 dagar.

Om en eo eller ordinarie tjänsteman av *sjukdom* tvingas vara borta, utgår full lön under ett visst antal dagar per år. Därefter göres s. k. *A-avdrag* (ungefär $\frac{1}{6}$ av lönen).

Läkare står kostnadsfritt till personalens förfogande. Vid sjukhusvistelse betalar SJ i regel halva kostnaden för vård på allmän sal. Vid olycksfall i tjänsten eller tuberkulos betalar företaget hela sjukhuskostnaden.

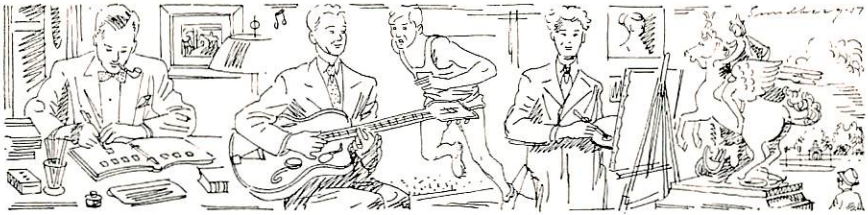
SJ betalar även *medicin* för sina anställda.

En stor fördel är *pensionen*. Som förut nämnts är lönerna *nettolöner*, d. v. s. företaget betalar helt pensionsavgifterna. En tjänsteman får ålderspension, när han uppnått pensionsåldern, som f. n. är 65 år. När en tjänsteman avlider, före eller efter pensionsåldern, får hans efterlevande familjepension och, om dödsfallet inträffar före avgången ur tjänst, *begravningshjälp*.

Ytterligare några förmåner, värda att nämnas:

Vid SJ finns många *föreningar och kamratsammanslutningar*. Förutom fackliga personalorganisationer kan

nämnas konst-, musik- och andra kulturella föreningar, även religiösa. Det finns också rena hobbyammanslutningar, t. ex. av samlare. Idrott, gymnastik och skytte främjas av SJ:s eget idrottsförbund, som har lokalföreningar över hela landet. Förbundet är landets största korpidsammanslutning och var femte SJ-man är med. Många av förbundets idrottsmän

har med goda resultat deltagit i tävlingar, även utomlands.

SJ:s driftvärn ger också möjligheter till härdande friluftsliv och kamratlig samvaro.

Det finns flera förnämliga semesterhem, som står öppna för järnvägsmännen, nämligen i Bohuslän, Blekinge, Småland, Värmland och Lappland.

Framtidsutsikter

Som förut nämnts rekryteras alla befälstjänsterna inom trafikavdelningen och ett stort antal inom styrelsen från stationsskrivare. Då antalet befälstjänster är stort, finns alltså många möjligheter till befordran, vilket bättre framgår av följande data.

Antalet ordinarie tjänster i 19:e lönegraden, som uppehålls av stationsskrivarutbildade tjänstemän, är år 1951 ungefär 500.

Sammanlagda antalet högre tjänster,

som rekryteras från stationsskrivarkåren, är samma år över 800. En fördelning på lönegrader av de vanligaste av dessa jämte en översikt över de nu gällande begynnelse- och slutlönerna per månad på den högsta dyrtorsgruppen (5) och den mellersta (3) har gjorts i följande tabell. Uppgifterna i tabellen kan dock snart ändras, när förslag föreligger om ökning av antalet befordrade tjänster och placering av vissa befattningar i högre lönegrad.

Löne- grad	Befattning	Antal befatt- ningar	Begynnelselön		Slutlön	
			på dyrortsgrupp		på dyrortsgrupp	
			5	3	5	3
21	Bokhållare	42	954	878	1131	1041
	Förste stationssskrivare	340				
23	Byråassistent	12	1070	984	1256	1167
	Stationsinspektör	132				
	Underinspektör	25				
24	Byråassistent	33	1131	1041	1324	1234
	Byråsekreterare	23				
	Expeditionsföreståndare	28				
25	Expeditionsföreståndare	8	1193	1103	1391	1301
	Stationsinspektör	43				
27	Förste byråsekreterare	7	1324	1234	1528	1439
	Stationsinspektör	40				
29	Förste byråsekreterare	4	1460	1370	1641	1568
	Stationsinspektör	22				
	Trafikinspektör	7				
30	Förste byråsekreterare	8	1528	1439	1683	1615
	Förste trafikinspektör	24				
31	Byrådirektör	3	1592	1503	1725	1657
	Stationsinspektör	4				
32	Förste trafikinspektör	3	1641	1568	1767	1699
	Överinspektör	2				

